

zaaknummer 2010 T 196

Datum beslissing: 3 januari 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. J.P.C. van den Bogaard, advocaat te Eindhoven,

tegen:

- I) (wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde I,
tijdens zijn leven (vanaf 19 maart 1929) lid van de Congregatie van Fraters CMM,
- II) (wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde II,
tijdens zijn leven (vanaf 8 september 1927) lid van de Congregatie van Fraters CMM.

1. De procedure

Het klaagschrift (met bijlagen) is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 19 juli 2011. Op 12 september 2011 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Algemene Overste van de Congregatie van Fraters CMM.

Op 12 december 2011 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van den Bogaard. Namens de Congregatie is verschenen [overste] voornoemd.

Ter zitting heeft klager nog een verklaring overgelegd. Tevens heeft hij uitleg gegeven over een door hem meegenomen kunstwerk genaamd "kleine [naam]".

2. De klacht

2.1. In de periode van 1966 tot en met 1973 verbleef klager in het internaat [naam] te [plaats]. Tijdens zijn verblijf daar is hij vanaf zijn elfde/twaalfde jaar regelmatig op seksuele wijze betast door aangeklaagden I en II.

Aangeklaagde I was de frater van zaal 3. Klager beschrijft hem als een sadistische man, daar hij veel fysiek geweld gebruikte. Aangeklaagde I werd door internaatsjongens ook wel “het beest” genoemd. Aangeklaagde I was de controleur bij de doucheruimtes. Tijdens het douchen trok aangeklaagde I zeer regelmatig onverwachts de gordijnen open om te zien of klager zich wel goed had gewassen. Hij wreef dan over het over gehele lijf van klager, inclusief zijn geslachtsdelen en tussen zijn billen. Aangeklaagde I heeft nooit in de anus van klager gezeten. Voor klager waren de aanrakingen tijdens het douchen zeer seksueel getint. Aangeklaagde I deed dit ook bij andere kinderen. Klager verstijfde meestal, niet wetende hoe te handelen. Hij onderging het, omdat hij bij verzet een klap in het gezicht kon verwachten. Het betasten tijdens het douchen heeft vanaf zijn 11^e tot z'n 16^e jaar regelmatig plaatsgevonden.

Aangeklaagde II was de frater van zaal 4. Klager was toen 13 jaar oud.

Klager zat vaak op schoot bij zowel aangeklaagde I als II. Klager werd dan door hen gestreeld over zijn blote benen en knieën. Ze bewogen beiden ook hun hand onder de korte broek van klager, waarbij ze de liezen van klager streelden en ‘kriebelden’ aan zijn geslachtsdelen. Als klager een lange broek aanhad, gebeurde dit via de achterkant, waarna zij hun handen naar voren bewogen. Beide aangeklaagden drukten dan hun hand tegen het geslachtsdeel van klager. Klager verstijfde wanneer hij werd aangeraakt.

Als klager bij aangeklaagde II op schoot zat, streelde aangeklaagde over de geslachtsdelen van klager en drukte zich tegen hem aan.. Klager voelde dan zijn stijve penis.

Klager wilde op een gegeven moment niet meer op schoot zitten, omdat hij bang was. Toch is het nog wel een aantal keren gebeurd bij aangeklaagde II.

Klager weet niet meer precies hoe vaak het betasten tijdens het op schoot zitten heeft plaatsgevonden. In ieder geval is dit drie tot tien keer gebeurd.

Als klager in zaal 3 niet kon slapen dan ging hij wel eens van zijn kamer af. Aangeklaagde I kwam dan naar klager toe en ging dan met zijn lijf tegen klager aan wrijven.

Het kwam ook voor in zaal 4 dat klager 's nachts uit zijn bed werd gehaald om mee te gaan naar de slaapkamer van aangeklaagde II. Klager stond dan naast hem of hij moest op schoot komen zitten. Aangeklaagde II drukte zich dan ook tegen klager aan. Als klager niet meewerkte, kreeg hij geen snoep of zakgeld aan het einde van de week.

Klager is nooit verkracht door de aangeklaagden. Klager heeft nooit hun penis gezien, maar hij heeft wel vaak hun stijve penis gevoeld.

Klager geeft aan dat hij enerzijds het fijn vond om aandacht te krijgen van en gekoesterd te worden door zowel aangeklaagde I als II. Hij zocht om die reden dan ook wel eens zelf het contact met hen op. Anderzijds werd daar echter door hen misbruik van gemaakt.

2.2. Tijdens zijn verblijf in “[instelling]” is klager slachtoffer geweest van sadistisch, grensoverschrijdend en machtswellustig gedrag van de aangeklaagden en andere fraters. In die tijd veranderde klager in een eenzaam en angstig jongetje dat steeds op zijn hoede was. Hij voelde zich onveilig. Het was voor hem niet mogelijk om met zijn ouders te praten over hetgeen hem overkwam, omdat zijn vader al vroeg was overleden (toen klager 4 jaar was) en zijn moeder ‘met haar eigen verdriet bezig was’. Zo kon klager ook niet vertellen dat hij ook een keer door een andere jongen in “[instelling]” is misbruikt.

Diverse broers van klager hebben ook in “[instelling]” gezeten. Klager weet niet of zij iets hebben meegemaakt. Zij willen hierover niets aan klager vertellen. Klager moet van hen alles loslaten en vergeten, maar dat kan hij niet.

Al sinds de tijd op het internaat - als gevolg van het seksueel misbruik alsmede door de hele sfeer op het internaat, de wijze waarop je als kind op sadistische en agressieve wijze werd behandeld - was klager met grote regelmaat depressief en heeft hij suïcidale gedachten gehad.

Het seksuele misbruik heeft een grote impact gehad op het persoonlijk leven van klager. Hij heeft zich geïsoleerd gevoeld en heeft moeite met (het aanvaarden van) autoriteit. Hij ervaart gevoelens van onrust, schaamte, boosheid, onveiligheid en machteloosheid. Hij heeft ook moeite met het vertrouwen van mensen en met het zich aan mensen hechten. De contacten met zijn familie zijn schaars.

Klager is zeer regelmatig gevlucht in alcohol en drugs, om zo niets meer te hoeven voelen. Momenteel drinkt klager bijna niet meer. Hij hoopt in de nabije toekomst de alcohol helemaal te kunnen laten staan.

Klager is beeldend kunstenaar. Door de depressiviteit en lichamelijke klachten (bv. vermoeidheid) kon hij de laatste tien jaar zijn werk niet goed verrichten. De laatste vier jaren hebben zijn kunstactiviteiten zelfs geheel stil gelegen. Hierdoor ervaart hij ook veel stress. Onlangs heeft hij een begin gemaakt met het opruimen van het atelier. Hij hoopt binnenkort zijn kunstactiviteiten weer te kunnen aanvangen.

Klager heeft in de loop der jaren veel hulp gezocht om het verleden een betere plek te geven en om zich te laten behandelen voor zijn vele psychische en lichamelijke klachten. Hij heeft veel verschillende soorten (ook alternatieve) therapieën gevolgd. Elke therapie hielp een klein beetje. Hij is nu sinds een korte tijd weer onder behandeling van een psycholoog. Bij deze behandeling wordt gebruik gemaakt van de EMDR-therapie. Deze therapie heeft een goede uitwerking op klager. Hij heeft nu ook een goede verstandhouding met zijn therapeut.

Klager heeft last van migraine. Hiervoor slikt hij medicijnen. Klager heeft ook veel last van slecht slapen. Hij heeft gedurende langere tijd slaappillen geslikt.

Vanaf zijn 22^e jaar is klager naar buiten gekomen met het seksueel misbruik

Sinds negen jaar heeft klager een goede relatie met zijn huidige partner. Klager geeft aan nog steeds moeite te hebben met seksuele gemeenschap.

Klager heeft een zoon van 29 jaar oud.

Klager heeft ter zitting aangegeven dat de bijlagen bij het klaagschrift teksten zijn die overgenomen zijn uit zijn dagboeken, agenda's en boekhouding.

Klager is bij een bijeenkomst van KLOKK geweest. Na die bijeenkomst heeft hij meerdere zaken op het internet geplaatst. Hierop hebben meerdere mensen gereageerd.

Klager geeft aan dat hij een zeer goed gesprek heeft gehad met [overste]. Het heeft klager goed gedaan dat hij alles aan hem kon vertellen.

2.3 Klager wenst een gemeend excuus. Daarnaast heeft hij er behoefte aan dat zijn verhaal naar buiten wordt gebracht, zowel om de verantwoordelijken hiermee te confronteren als om therapeutische redenen. Hij hoopt op deze wijze beter tot verwerking over te kunnen gaan en alles meer los te kunnen laten.

Klager zou het als rechtvaardig ervaren als aan hem aan financiële compensatie zou worden toegekend voor de door hem geleden en nog te lijden materiële en immateriële schade. Hij heeft veel kosten moeten maken ten behoeve van therapieën. Deze kosten worden, voor zover niet vergoed door de zorgverzekeraar, op ongeveer € 5.900,- geschat. Een totaalbedrag ad

€ 20.000,= komt klager als passend voor, nog naast de schade inzake een verlies aan verdienvermogen.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Overste] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagden. Aangeklaagde I was vanaf 1959 tot zijn pensioen in 1974 surveillant in “[instelling]” in [plaats]. Aangeklaagde II werd vanaf 1947 surveillant in “[instelling]”. Hij heeft er gewerkt tot zijn pensioen in 1974.

[Overste] concludeert dat noch in de persoonlijke dossiers van aangeklaagden noch in andere archiefstukken aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik. Wel zijn inmiddels ten aanzien van aangeklaagde I enkele andere klachten van seksueel misbruik bekend. Ten aanzien van aangeklaagde II heeft één ander slachtoffer zijn naam aan de Congregatie doorgegeven als dader van seksueel misbruik. Over het waarheidsgehalte van de feiten kan [overste] geen uitspraak doen, maar het feit dat ook andere slachtoffers zich hebben gemeld (ten aanzien van beide aangeklaagden) maakt de klacht van klager meer aannemelijk. De Congregatie wil de pijn die klager heeft ervaren als gevolg van het machtsmisbruik door beide aangeklaagden erkennen en namens de Congregatie oprechte verontschuldigen aanbieden voor hetgeen beide aangeklaagden hem destijds hebben aangedaan.

Ter zitting heeft [overste] beaamd dat het gesprek tussen hem en klager goed is verlopen. [Overste] geeft aan dat hij tijdens dit gesprek heeft gezegd aan klager dat hij zijn authentiek verhaal gelooft.

[Overste] heeft ter zitting verklaard dat uit meerdere archiefstukken naar voren is gekomen dat aangeklaagde I een enge sadistische man was. [Overste] acht het achteraf gezien onbegrijpelijk dat hij gedurende zo’n lange tijd in “[instelling]” heeft gewerkt. Het is [overste] bovendien ter ore gekomen dat een medebroeder aangeklaagde II ook een vreemde man vond.

[Overste] heeft ter zitting tot slot verklaard dat hij het advies van de Klachtencommissie geheel zal overnemen en dat hij verder nog open staat voor een persoonlijk contact met klager, voor zover hij daar nog behoefte aan heeft.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten zowel ten aanzien van aangeklaagde I als ten aanzien van aangeklaagde II moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim veertig jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde I en aangeklaagde II verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van beide aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de

Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager is door aangeklaagde I vanaf zijn elfde/twaalfde jaar een aantal malen op schoot betast aan zijn geslachtsdelen. Daarnaast heeft aangeklaagde I met zijn lichaam tegen het lichaam van klager aangewreven. Hierbij heeft klager de stijve penis van aangeklaagde gevoeld. Voorts heeft aangeklaagde I gedurende een langere periode - tot klagers 16^e jaar - als surveillant van de doucheruimte de geslachtsdelen van klager betast.

Door aangeklaagde II is klager vanaf zijn 13^e jaar meermalen op schoot betast aan zijn geslachtsdelen. Ook heeft aangeklaagde II een aantal keren met zijn lichaam tegen klager aangedrukt. Klager heeft de stijve penis van aangeklaagde II gevoeld.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, niet alleen door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld, maar ook door de inhoud van de schriftelijke verklaringen/klachten van [naam], [naam] en [naam] (via e-mail). Uit deze verklaringen blijkt dat aangeklaagden (en met name aangeklaagde I) meerdere jongens in “[instelling]” op seksuele wijze hebben betast, waardoor zij zelf bevredigd werden.

Uit de ter zitting afgelegde verklaring van [overste] blijkt dat beide aangeklaagden door medebroeders werden omschreven als ‘enge, vreemde mannen’. Ook dit acht de Klachtencommissie dienstig als steunbewijs voor het seksueel misbruik van klager.

De Klachtencommissie is op grond van het bovenstaande van oordeel dat het door klager gestelde frequente misbruik plaats heeft gevonden en dat zijn klacht, zowel ten aanzien van aangeklaagde I als aangeklaagde II, gegrond verklaard dient te worden.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door beide aangeklaagden, met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie, hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik door aangeklaagde I pas elf/twaalf jaar oud en ten tijde van de aanvang van het misbruik door aangeklaagde II pas dertien jaar oud. Klager bevond zich in een kwetsbare leeftijd. Ter zitting is duidelijk naar voren gekomen dat klager, door het overlijden van zijn vader op jonge leeftijd, in “[instelling]” een soort vaderfiguur zocht. Klager zocht om die reden dan ook wel eens zelf contact op met aangeklaagden. Beide aangeklaagden hebben hier op kwalijke wijze misbruik van gemaakt.

Bovendien hebben beide aangeklaagden misbruik gemaakt van hun positie als surveillant en religieus en hebben zij door hun handelwijze inbreuk gemaakt op de lichamelijke en psychische integriteit van klager.

Wellicht ten overvloede merkt de Klachtencommissie op dat zij inhoudelijk niet ingaat op de in het klaagschrift genoemde fysieke mishandeling door aangeklaagde I, daar de Procedure *uitsluitend* bestemd is voor klachten wegens gepleegd *seksueel misbruik* binnen de Katholieke Kerk in Nederland.

4.5 Gelet op het feit dat beide aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. [Overste] heeft daartoe een eerste stap gedaan door zowel tijdens een gesprek met klager als tijdens de zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van Fraters CMM de klacht, zowel ten aanzien van aangeklaagde I als ten aanzien van aangeklaagde II, gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 3 januari 2012 door:

mr. B.F. de Poorter, voorzitter; drs. A.A.M. Oostveen en W.M. Veltman-Breddels, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

De voorzitter

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie van Fraters CMM en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.